

MODERN SVENSKA

2001/16/4-73

Funderar ni på språkriktighetsproblemet? Vår spalt Modern svenska behandlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors. Sänd in frågor till Dagboken som vidarebetordrar dem till språkvetaren.

handlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors. Sänd in frågor till Dagboken som vidarebetordrar dem till språkvetaren.

1. Från en läsare i Sverige kommer en fråga om uttalet av kombinationen **ps-** i början av ord, t.ex. i **psalm**, **psaltare**, **psyke**, **psykologi** och sammansättningar på **pseudo** — (t.ex. **pseudonym**). "Det förefaller som om bruket här var inkonsekvent", säger han, — **Ps-** i början av ord är ett tecken på att ordet är av främmande ursprung; alla de nämnda orden kommer från grekiskan. Av dem är **psalm** och **psaltare** gamla i svenskan — de förekom i vårt språk redan under medeltiden. På den tiden föreföll nog **ps-** högeligen främmande i svenskan liksom i andra germanska språk, och det är begripligt att de kom att uttalas med **s-** i början. Detta uttal har sedan bevarats. De andra orden är nyare i vårt språk och har kommit att uttalas efter bokstaven, således med **ps-**; vi har vant oss vid främmande ljudföljder. Man hör dock även uttal som "sykålågi". Det anses dock mindre lämpligt än uttalet med **ps-**. (Det förefaller mig som om just psykologer uttalade sammansättningar på **psyk-** med **s-**. Det beror kanske i sista hand på engelskt inflytande. T.ex. **psykologi** uttalas i engelskan med ordbörjande **s-**.)

2. Från samme frågeställare kommer ett spørgsmål om uttalet av ord med **dj-** i början, t.ex. **djup**, **djur**, **djungel**. — I Sverige uttalas **dj-** alltid som **j-**, om man undantar några avlägsna dialekter. Hos oss har särskilt folkmålen i Nyland bevarat **dj-** i uttalet, medan många österbottniska mål har uttalet "jup" osv. Bildat finlandssvenskt talspråk har vanligen bevarat **dj-**. Ordet **djävlar** som svordom uttalas dock även hos oss normalt med bara **j-**.

3. Frågeställaren i Sverige förfrågar sig om en eventuell ny upplaga av Svenska Akademiens ordlista. — Den senaste, nionde upplagan av ordlistan, SAOL som dess titel brukar förkortas, kom 1950 och har sedan dess omtryckts flera gånger. Nu föreligger den tionde upplagan i ombrudet korrektur och torde föreligga i bokhandeln fram på sommaren.

Frågeställaren frågar i det här sammanhanget, om det heter **akademien** eller **akademien**. — Utvecklingen har lett till att formen på **-n** (akademien, filosofin osv.) har blivit den vanliga, både i Sverige och i Finland. man ser dock fortfarande former på **-en** i skrift, och i namn är den vanlig. Det heter således i officiellt språk alltid Svenska akademien, Kungl. Vetenskapsakademien osv.

4. En frågeställare säger: "I etermedia hör man allt oftare uttal med långdragna vokalljud, som åtminstone i mina öron låter obildat, ex. demokratisisk, arbeta etc. i oändlighet. Varför?" Påfallande långa vokalljud finns utan tvivel på skilda håll i det svenska Finland, och det är rentav tänkbart att vi överlag har en tendens till överlånga vokaler. Tendensen i massmediernas språk är måhända snarast ett modeuttal. Det är dock utan tvivel förkastligt.

Carl-Eric Thors